

ILMOITTAUTUMINEN

- Ilmoittautuminen tehdään erillisellä lomakkeella, sen saa pyydettäessä kansliasta joko paikan päältä paperilla tai sähköpostitse.
- Täytä lomakkeeseen **AJANTASAISET** yhteystietosi, tämä on tärkeää sekä laskutusta että tiedotusta varten.
- Palauta lomake paperilla kansliaan tai skannattuna sähköpostitse lukiosihteerille. **HUOM!** Mikäli palautat lomakkeen sähköisesti, skannaa lomake tietokoneelle, **ÄLÄ** lähetä lomakkeesta valokuvaa!
- Ilmoittautuminen on sitova, kun ilmoittautumistiedot lähetetään YTL:ään. Kevään 2019 osalta ilmoittautumistiedot lähetetään lautakunnalle 23.11. Tämän jälkeen saat laskun kirjoituksista lomakkeeseen laittamaasi kotiosoitteeseen. Muista maksaa lasku ajoissa, maksamatta jäänyt yo-kirjoitusmaksu menee perintään!
- Mikäli tarvitset erityisjärjestelyjä, niitä on annettava YTL:n ohjeiden mukaisesti etukäteen. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/erityisjarjestelyt>. **Erityisjärjestelypäätös on voimassa kuusi vuotta.** Sen jälkeen tarve erityisjärjestelyille on selvitettävä uudelleen.

VALMISTAUTUMINEN

- Ota huomioon että kaikki yo-kokeet ovat nykyään digitaalisia, tarvitset siis **oman** kannettavan tietokoneen. Koululla on vain varakoneita.
- Mikäli et ole aikaisemmin osallistunut digitaalisiin yo-kirjoituksiin, on erityisen tärkeää, että varmistat koneesi toimivuuden ja tiedät miten kokeessa toimitaan.
- Tutustu koekohtaisiin ohjeisiin YTL:n sivulla:
<https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/koekohtaiset-maaraykset-ja-ohjeet>
- Sinun on osattava
 - liittää **verkkopiuha** koneeseesi. Hanki tarvittaessa **verkkosovitin**. Niitä ei ole koululla.
 - **buutata** koneesi, eli käynnistää se Abitti-USB-tikulta. Hanki tarvittaessa **USB-sovitin**.
 - **Huom!** Olet vastuussa koneesi buuttauksesta. Ota varmuuskopiot tärkeistä tiedostoistasi.
 - Ennen yo-kirjoituksia järjestetään koululla sekä koneiden buuttausharjoituksia että prelejä ja rekejä. Jos haluat osallistua näihin, ole yhteydessä vararehtori Maiju Siléniin (maiju.silen@hel.fi), hän antaa ohjeita osallistumisesta ja päivämääristä.
- **Fysiikan, kemian ja maantieteen kokeissa** saa käyttää apuvälineinä lautakunnan määräysten mukaisia **laskimia ja taulukkokirjoja** syksyn 2020 kokeeseen saakka (syksy 2020 mukaan lukien). Toimita ne opettajainhuoneeseen tarkastettavaksi **viim. klo 11 koepäivää edeltävänä päivänä**. Muista laittaa nimesi jokaiseen tarkastettavaksi jätettyyn tavarahan. Ne ovat kirjoituspäivänä valmiina paikallasi koetilassa.
- Ota mukaasi **eväät läpinäkyvissä pakkauksissa**. Ne tarkistetaan, kun tulet sisään koetilaan.
- Kannettavassa, kirjoitusvälineissä tai vaatteissa **ei saa olla tekstiä**. Myös tekstitatuoinnit on peitettävä.

KOKEEN AIKA JA PAIKKA, TAVAROIDEN SÄILYTYS

- Ole valmiina tulemaan koetilaan sisään **viim. klo 8.15**. Näet tilatiedon ala-aulan ilmoitustaululta.
 - Vie tavarasi säilytykseen pohjakerroksessa sijaitsevaan pukutilaan. Se ei ole lukittu, joten älä jätä sinne mitään arvokasta. Jätä kännykkäsi kotiin tai lokeroosi. Valmistuneet tutkinnon täydentäjät/korottajat voivat tuoda kännykkänsä kansliaan. Lompakot ja avaimet voi jättää koetilaan valvojan pöydälle.

- Koetilaan ei saa tuoda
 - kännykkää, älykelloa tai muita elektronisia laitteita.
 - **langattomasti toimivia** lisälaitteita, kuten hiirtä tai kuulokkeita
 - omia papereita, taulukkokirjoja eikä nenäliinoja.
- Koe alkaa klo 9.00 ja se kestää kuusi tuntia, ellei sinulle ole myönnetty lisää aikaa.

KUN TULET SISÄÄN

- Valvoja antaa ovella koepassin, jossa on paikanumerosi, kokelasnumerosi sekä henkilötunnuksesi.
- Tuo koetilaan
 - kannettava tietokoneesi (koulun koneet ovat vain varakoneina)
 - virtajohto
 - tarvittavat USB- ja/tai verkkoliittimen sovittimet
 - toimivat, langalliset kuulokkeet. Huom! Kuulokkeet, jotka toimivat myös langattomasti ovat kiellettyjä.
 - langallinen hiiri (halutessasi)
 - kirjoitusvälineet (kokeessa saa tehdä itselleen muistiinpanoja)
 - tarkastetut eväät ja kirjoitusvälineet. **Ei omia papereita!**

PAIKALLESII ON JAETTU VALMIIKSI:

- kokelaan USB-muistitikku
- **Matematiikan, fysiikan, kemian ja maantieteen** kokeessa tarkastettu MAOLin taulukkokirjasi ja/tai laskin (nämä ovat sallittuja myös digikokeessa syksyn 2020 tutkintoon saakka)

KONEEN KYTKEMINEN

- Koneen on oltava aluksi sammutettuna.
- Kytke koneeseesi virtajohto ja kuulokkeet.
- Kytke opiskelijan tikku koneesi USB-porttiin tai sovittimeen.
- **Älä kytke vielä verkkopiuhaa.**

KONEEN KÄYNNISTÄMINEN ja KOEJÄRJESTELMÄÄN KIRJAUTUMINEN

- Käynnistä koneesi kokelaan USB-tikulta, eli buutta se.
- **Älä sammuta konettasi, kun buuttaus on kesken!**
- Tee äänitesti (tulee näytölle automaattisesti)
- Kytke verkkopiuha koneeseesi.
- Syötä koejärjestelmään nimesi ja henkilötunnuksesi.
 - **Käytä koepassiin merkittyä virallista nimeäsi. Yksi etunimi riittää.** Muuta kutsumanimeä ei voi käyttää.
 - Jos tulee ongelmatilanne, ja joudut kirjautumaan uudelleen, käytä täsmälleen samaa nimeä.
- Valitse koe, jonka suoritat (esim. FI – Maantiede)
- Odota, että valvoja tulee vahvistamaan kirjautumisesi, ja että valitsit oikean kokeen.
- Valvoja kertoo koodit, jotka syötät ohjelmaan.

KOKEEN ALOITTAMINEN

- **Muistiinpanopapereihin ei saa kirjoittaa mitään ennen kokeen alkua.**
- Odota, kunnes valvoja käynnistää kokeen omalta koneeltaan.

KOKEEN AIKANA

- Koetehtävät näkyvät selainikkunassa. Kysymyksiin liittyvät taustamateriaalit aukeavat omalle välilehdelle *Avaa aineistot* -painikkeesta. Voit liikkua *Aineistot* ja *Sähköinen koe* -välilehdeltä toiselle.
- Äänenvoimakkuutta säädät tarvittaessa yläreunasta.
- **Vastauksia sisältävien ikkunoiden kirjasinkoon suurentaminen on kielletty ilman etukäteen annettua erityisjärjestelypäätöstä.** Jos oletuskirjasinkoko koneen näytöllä on niin pieni, ettei teksti ole luettavaa, kirjasinkokoa saa vaihtaa käyttämällä koejärjestelmän Sovellus-valikossa olevaa kirjasinkoon vaihtotoimintoa. Kokelaan koneen näytön näyttäminen toiselle kokelaalle katsotaan yritykseksi yhteyden ottamiseen.
- **Vastaa suoraan kysymysten yhteydessä oleviin vastauskenttiin. Muualle (esim. tekstinkäsittelyohjelmaan) kirjoitetut vastaukset eivät tallennu koejärjestelmään.** Vastauslaatikko suurenee automaattisesti, kun laatikkoon kirjoittaa tekstiä. Laatikkaa ei voi suurentaa käsin.
- Jos käytät apuohjelmaa vastauksen suunnitteluun ja luonnosteluun, tallenna tiedosto ja siirrä teksti ajoissa vastauskenttään. Tiedosto ei tallennu automaattisesti.
- **Valvojat eivät pääsääntöisesti saa kokeen aikana neuvoa tietokoneen tai koejärjestelmän käytössä.** Kts. alla kohta 'Ongelmatilanteet'.
- Voit tehdä muistiinpanoja ja luonnostella vastauksiasi paperille kokeen aikana. Kirjoita jokaiseen käyttämäsi luonnospaperiin nimesi.

KATSO OHJEVIDEOT (paina Ctrl ja napsauta linkkiä)

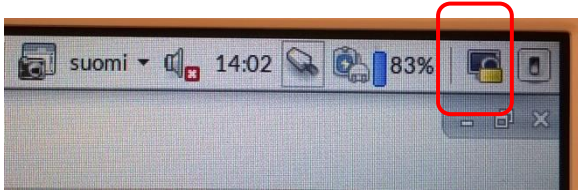
- [Äänitestin tekeminen](#): Näin valitset oikean äänilaitteen ja säädät äänenvoimakkuuden. Näin voit myös säätää äänen voimakkuutta kokeen aikana.
- [Ikkunoiden ja välilehtien järjestäminen](#)
- [Kuvankaappauksen liittäminen vastaukseen](#): Näin liität erillisillä ohjelmilla (esim. LibreOffice, Geogebra) tekemiäsi tiedostoja vastaukseesi kuvankaappauksen avulla.
- [Tiedostojen tallentaminen](#): Näin tallennat tiedostoja. Esimerkkinä tiedoston talletus LibreOffice-ohjelmassa.
- [Vastauslaatikon suurentaminen](#): Näin suurennat vastauslaatikkaa.
- [Poistetun tekstin palauttaminen](#): Näin palautat poistamasi tekstin tai perut tekemäsi muokkauksen.

ONGELMATILANTEET

- Valvojilla on ohjeet ongelmatilanteiden varalle.
- Koejärjestelmä tallentaa vastauksesi automaattisesti. Järjestelmä ilmoittaa, mikäli yhteys katkeaa. Odota rauhassa puolisen minuuttia. Jos yhteys ei palaa, viittaa valvoja paikalle.
- Jos koneesi kaatuu tai kohtaat muita ongelmia, viittaa valvoja paikalle. Vastauksesi tallentuvat koko ajan automaattisesti. Vaikka koneesi jouduttaisiin ongelmatilanteissa käynnistämään uudelleen tai kone jouduttaisiin vaihtamaan, voit jatkaa suoritusta siitä mihin jäit.

KUN HALUAT KÄYDÄ VESSASSA

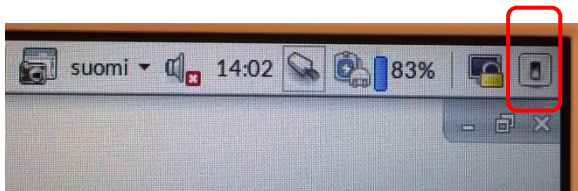
- Napsauta näytön oikeassa ylänurkassa olevaa näytönsäätäjä-painiketta, joka pimentää näyttösi. Näyttö palautuu, kun liikutat hiirtä.

- Peitä näyttö taitetulla kartongilla, joka on jaettu paikallesi.
- Nosta paikallasi oleva numerolappu selkeästi näkyviin. Valvoja saattaa sinut vessaan.
- Peitä muistiinpanopaperisi.

KOETILASTA POISTUMINEN

- Kokeesta saa poistua aikaisintaan klo 12.
- Kun haluat lähteä kokeesta, lue vielä kerran kokeen ohje ja tarkista, että olet vastannut kaikkiin kysymyksiin.
 - Päätä koe napsauttamalla tehtävisivun alareunassa olevaa *Siirry kokeen päättämiseen* -painiketta.
 - Sammuta kone näytön oikeassa ylänurkassa olevasta virtakytkinkuvakkeesta.

- Irrota kokelaan USB-tikku sekä virta- ja verkkojohdot, kun kone on sammunut.
 - Palauta kokelaan USB-tikku ja muistiinpanopaperit valvojalle. Odota, että saat valvojalta luvan poistua.
 - Ota koneesi tarvikkeineen ja poistu koetilasta.
- HUOM! Kun valvoja ilmoittaa kokeen päättyneen, kirjoittaminen on lopetettava heti. Voit siirtyä kokeen päättämiseen ja sammuttaa virran koneestasi, kun valvoja on paikalla.

PISTEET, TULOKSET JA TODISTUKSET

- Opettajan tekemä alustava arvostelu valmistuu 1-2 viikon kuluessa kyseisen aineen kirjoituspäivästä. Jo valmistunut opiskelija saa tiedon pisteistä soittamalla lukion kansliaan tai lähettämällä lukiosihteerille sähköpostia.
- Lopulliset tulokset YTL:ltä saapuvat kevään 2019 osalta toukokuun loppupuoliskolla. Jo valmistunut opiskelija voi tiedustella omia tuloksiaan kansliasta.
- YTL lähettää todistukset koululle lukukauden lopun valmistujaisia varten, keväällä yleensä toukokuun viimeisellä viikolla ja syksyllä marraskuun viimeisellä viikolla. Myös täydennys- ja väliaikaistodistukset lähetetään koululle, jossa kirjoitukset on suoritettu. Jo valmistunut opiskelija voi sopia todistuksensa noutamisesta kanslian kanssa.